

ОПЕРАТИВНИЙ ПОШУК З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Грищенко Олександр Володимирович

Кафедра оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів
Професор кафедри, кандидат юридичних наук

Грищенко Денис Олександрович

Кафедра протидії кіберзлочинності Харківського національного університету внутрішніх справ

Чукалов Кирило Едуардович

Факультет №4 Харківського національного університету внутрішніх справ

Завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави. Оперативно-розшукова діяльність – це система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів. Виявлення та розслідування тяжких і особливо тяжких злочинів, передусім тих, що вчинені в умовах неочевидності, неможливе без застосування оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій. Водночас, у криміналістичній літературі зазначеній проблемі не приділяється належної уваги.

Поряд із цим, слідчий згідно Кримінальним процесуальним кодексом України повинен не тільки знати можливості оперативних підрозділів, але й уповноважений організувати проведення всього комплексу негласних слідчих (розшукових) дій, активно взаємодіяти з оперативними працівниками як у досудовому розслідуванні, так ще і на етапі ОРД. Особлива увага приділяється визначенню історії розшуку (сиску); становленню теорії оперативно-розшукової діяльності; окремій теорії оперативно-розшукової інформації; системно-структурної та функціональнокомпетентнісної характеристики державних органів, уповноважених на здійснення оперативно-розшукової діяльності; характеристик державних органів, уповноважених на здійснення оперативно-розшукової діяльності; сучасним проблемам удосконалення засобів оперативно-розшукової діяльності; системі оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих розшукових дій; участі оперативних підрозділів в організації та проведенні негласних слідчих (розшукових) дій; конфіденційному співробітництву особи з оперативним підрозділом та на досудовому слідстві; теорії оперативного пошуку і оперативного обслуговування; теорії оперативної розробки і негласного розслідування; оперативно-розшуковому забезпеченню кримінального провадження.

У цифровому світі під час війни існує ряд сучасних методів оперативного розшуку, що використовуються для здійснення розвідки, контролю та цілепокладання на ворожих сил та загроз. Деякі з таких методів включають:

1. Кіберрозвідка: Використання комп'ютерних систем і мереж для збору інформації про ворожі дії, плани та інші важливі дані. Це може включати злам систем безпеки, перехоплення комунікацій і шпигунство в мережах.

2. Кібератаки: Використання комп'ютерних засобів для виконання атак на ворожі системи та мережі. Це може включати злам, дестабілізацію або вимкнення важливих інфраструктурних об'єктів, таких як енергетичні системи, телекомунікаційні мережі або системи управління.

3. Соціальна інженерія: Використання маніпуляційних та обманювальних технік для отримання конфіденційної інформації від осіб, що працюють у важливих посадах або мають доступ до цінної інформації. Це може включати фішингові атаки, вимушення паролів або імітацію довіреної особи.

4. Військова геопросторова розвідка: Використання супутників, дронів і інших засобів для збору інформації про ворожі війська, позиції, рухи та інші важливі дані. Ця інформація допомагає визначити цілі для атак та планувати військові операції.

5. Аналіз великих обсягів даних (Big Data): Використання спеціалізованих алгоритмів та інструментів для обробки і аналізу великих обсягів даних. Це дозволяє виявляти патерни, залежності і тренди, що можуть вказувати на ворожі активності, плани або зміни в стратегії.

6. Соціальний моніторинг: Слідкування за активністю в соціальних мережах та інших публічних джерелах для збору інформації про ворожі сили, їх дії та настрої. Це може дати розуміння

стану громадської думки, можливих загроз або змін в настроях населення.

7. Штучний інтелект і машинне навчання: Використання автоматизованих систем, які використовують штучний інтелект і машинне навчання для аналізу, класифікації та інтерпретації великих обсягів даних. Це дозволяє швидко виявляти аномалії, визначати шаблони та робити передбачення на основі наявних даних.

Природа цифрового простору і постійний розвиток технологій змінюють ландшафт оперативного розшуку, що вимагає постійного оновлення та адаптації методів і підходів. Серед країн, де розшукова діяльність в сфері технологій є найбільш розвиненою, можна виокремити наступні:

1. Сполучені Штати Америки (США): США володіють широким спектром розвідувальних і кібернетичних можливостей. Вони ведуть активну діяльність у сфері кібербезпеки, кіберрозвідки та кібератак. Технологічні компанії США також грають важливу роль у розробці та вдосконаленні розвідувальних технологій.

2. Китай: Китай вкладає значні зусилля у розвиток кіберрозвідки та кібератак. Вони відомі своїми амбітними проектами у сфері штучного інтелекту, аналізу

даних та кібербезпеки. Китайські хакерські групи також мають репутацію висококваліфікованих та активних учасників кіберпросторових операцій.

3. Ізраїль: Ізраїль відомий своїми розвідувальними та кібернетичними здібностями. Країна має сильний кібервійськовий сектор і визнана світовим лідером у розробці інноваційних технологій для розвідки та кібербезпеки.

Загальний висновок до теми полягає в тому, що в сучасному світі цифрові технології великою мірою впливають на оперативний розшук під час війни. Розвиток кіберпростору, аналітичних інструментів, мережевих технологій та штучного інтелекту надає військам та розвідувальним службам нові можливості для збору, аналізу та використання інформації.

Список літератури:

1. Аркуша Л. І., Подобний О. О. Основи оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ: навч.-метод. посібник. Одеса : Фенікс, 2015. 122 с. 10. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова компаративістика: монографія. Харків: Золота міля, 2013. 352 с.
2. Бандурка О. М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності : монографія. Харків : Золота міля, 2012. 620 с.
3. Бараненко Б. І. Психологія оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 272 с.
4. Захаров В. П. Інформаційне забезпечення боротьби зі злочинністю : монографія. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2008. 472. с.
5. Кудінов С. С. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні : навчальний посібник. Харків : «Оберіг», 2013. 344 с

Грищенко О.В, Грищенко Д.О, Чукалов К.Е, Оперативний пошук з використанням сучасних технологій, під час військового стану на території України/ The 26th International scientific and practical conference “Scientific trends and ways of solving modern problems” (July 04 – 07, 2023) La Rochelle, France. International Science Group. 295,c. 250-252.